

17. 02. 2014

no. 85/040/2012

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

Aihe: Lukiokoulutuksen yleisiä valtakunnallisia tavoitteita ja tuntijakoa valmistelleen työryhmän ehdotukset (OKM/85/040/2012)

Viite: Lausuntopyyntö OKM064:00/2012

Kokoomuksen eduskuntaryhmä kiittää lausuntopyynnöstä opetus- ja kulttuuriministeriötä ja lausuu kunnioitettavasti seuraavaa:

Aluksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaman työryhmän tehtävänä oli valmistella esitykset valtioneuvoston asetukseksi lukiokoulutuksen yleisiksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi ja lukion tuntijaoksi. Samalla työryhmän tuli arvioida esitysten taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset. Työryhmä luovutti esityksensä opetus- ja kulttuuriministerille 17.12.2013.

Työryhmän laatiman ehdotuksen tavoitteena on ollut koulutuksen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukion opetuksessa tulisi korostaa tietoja ja taitoja, jotka muodostuvat laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Lisäksi työryhmä valmisti esityksensä A-, B- ja C-malleiksi lukion uudeksi tuntijaoksi.

Yleistä työryhmän ehdotuksesta

Työryhmän antamalla esityksellä pyritään vahvistamaan opiskelijoiden yleissivistystä ja tarjoamaan jatko-opintojen ja työelämän kannalta tarvittavat tiedot ja taidot. Yhteiskunnan muuttuminen ja erityisesti tietotekninen kehitys asettavat uusia vaatimuksia myös lukiokoulutukselle. Kokoomuksen eduskuntaryhmä näkee, että työryhmän asettamat linjaukset lukiokoulutuksen kehittämiseksi ovat pääpiirteissään oikeansuuntaisia ja tarpeellisia.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä näkee, että lukion tarjoaman koulutuksen keskeisenä tavoitteena tulee jatkossakin olla laajan yleissivistyksen tarjoaminen opiskelijoille. Nykyaikainen käsitys, jonka mukaan yleissivistys rakentuu lukiossa yksittäisten kurssien ja asioiden hallitsemisen varaan, on eittämättä vanhentumassa. Tulevaisuuden yleissivistys perustuu laaja-alaisen osaamiseen, jossa yhdistyvät erilaiset tiedot, taidot ja asenteet sekä näiden oikeanlainen hyödyntäminen. Opiskeluun, oppimiseen ja tiedonhankkimiseen liittyvät taidot ja kriittinen kyky tiedon käsittelemiseen korostuvat entisestään osana lukiokoulutusta.

Lukio-opintojen tulee muodostaa eheä kokonaisuus, jossa yksittäiset oppiaineet tukevat toisiaan. Samalla lukiokoulutuksen on vahvistettava entistä tiiviimmin opiskelijoiden työelämä- ja korkeakouluhyteyksiä ja akateemisten taitojen, kuten tieteellisen kirjoittamisen alkeiden oppimista. Pirstaleinen lukiokoulutus ei tällä hetkellä vastaa näihin tavoitteisiin. Siten lukion tuntijaon uudistaminen on perusteltua, jotta lukiokoulutus pystyy vastamaan myös tulevaisuuden haasteisiin.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä vaatii, että lukiokoulutusta on kehitettävä edelleen omana kokonaisuutenaan toisen asteen duaalimallin pohjalta, mihin kuuluu olennaisena osana myös lukiokoulutuksen erillinen rahoitus. Lukiokoulutuksen omat opetussuunnitelman valtakunnalliset perusteet, ylioppilastutkinto ja lukion omat oppisisällöt takaavat koulutuksen kehittämisen parhaalla mahdollisella tavalla. Lukiokoulutuksen siirtäminen osaksi yhteisiä toisen asteen koulutuskuntayhtymiä katkaisee tiiviin ja luonnollisen yhteyden yleissivistävän koulutuksen puolelle. Perusopetuksen jatkumona toimivan lukiokoulutuksen asema on nykyisellään perusteltu, eikä nykyjärjestelmän muuttamiselle ole kestäviä ja vahvoja perusteita.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että lukion tuntijaon muutoksella voidaan vastata yhteiskunnan muutoksen mukana tuomiin haasteisiin. Siten uudistuksen tavoitteena tulee olla eheämpien opintokokonaisuuksien luominen, mitä opintojen riittävä valinnaisuuden aste tukee. Tieto- ja viestintäteknologian parempi hyödyntäminen osana lukio-opintoja on välttämätön koulutuksen edellytys. Digitaalisten oppisisältöjen on muodostuttava vahvemmaksi osaksi lukio-opetusta. Kokoomuksen eduskuntaryhmä toteaa, että jatkossa etenkin opetushenkilökunnan riittävään tieto- ja viestintäteknologian perus- ja täydennyskoulutukseen ja lukiodien tietotekniseen välineistön kuntoon ja saatavuuteen on kiinnitettävä riittävästi huomiota.

Erityisen koulutustehtävän koulutustarpeen tulisi työryhmän selvityksen mukaan perustua laajempaan alueelliseen tai valtakunnalliseen erityistarpeeseen. Kokoomuksen eduskuntaryhmä painottaa, että lukion tuntijaon uudistuksella ei saa olla vaikutuksia ministeriön esittämään erityisen koulutustehtävän määräytymisperusteisiin, mitkä saattavat vaarantaa erityislukioiden aseman Suomessa. Valtakunnallisen lukion tuntijaon muuttuminen nykyistä valinnaisemmaksi ei ole peruste erityisten koulutustehtävien myöntämisen uudelleen tarkastelemiseen, toisin kuin ministeriön selvityksessä esitetään.

Työryhmän ehdotukset lukion tuntijaon uudistamiseksi

Kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että lukion tuntijaon muutoksella voidaan vastata yhteiskunnan muutoksen mukana tuomiin haasteisiin. Opiskelijoiden tulee saada lukio-opinnoista valmiuksia yhteiskunnallisten ilmiöiden käsittelemiseksi. Siten tavoitteena tulee olla eheämpien opintokokonaisuuksien luominen, mitkä perustuvat opiskelijoiden riittävään opintojen valinnaisuuteen. Joustavat opintopolkujen luomiset lukiodien ja korkeakoulujen välille, henkilökohtainen opintojen ohjaus, jatko-opintokelpoisuuden vahvistaminen ja kansainvälistymisen tukeminen ovat keskeisiä tavoitteita lukion tuntijaon uudistamisessa. Kansainvälistymisen vahvistamiseksi on huolehdittava siitä, että kieliopintojen tarjonta säilyy vahvana.

Lukiokoulutuksen on tärkeää tukea henkilökohtaisten ja joustavien opintopolkujen syntymistä, mitkä tukevat opiskelijan siirtymistä korkeakouluihin lukion oppimäärän suorittamisen jälkeen. Lukio-opinnoissa tapahtuvan akateemisten valmiuksien harjoittaminen ja tiivis yhteistyö korkeakoulujen kanssa tukevat nuorten hakeutumista itselleen mieluiselle koulutuslalle ja lisäävät opintojen mielekkyyttä. Mahdollisuus korkea-asteen kurssien suorittamiseen jo osana lukio-opintoja tukee nuorten myöhempää siirtymistä korkea-asteen opintoihin ja tukee erityisesti lahjakkaiden opiskelijoiden huomioon ottamista lukio-opetuksessa. Kokoomuksen eduskuntaryhmä painottaakin lukiodien ja korkeakoulujen välisen yhteistyön merkitystä lukiokoulutuksen osana ja henkilökohtaisen opinto-ohjauksen osana.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä näkee hyvänä, että työryhmän esittämissä tuntijaon uudistamisen malleissa pakollisten opinto-ohjauksen kurssien määrää ehdotetaan nostettavaksi kahteen kurssiin. Laadukas ja henkilökohtainen opinto-ohjaus on edellytyksenä sille, että opiskelijat saavat rakennettua omia jatko-opintojaan tukevat opintopolut lukion aikana. Lukio-opintojen valinnaisuuden asteen lisäämisen edellytyksenä on, että lukiot pystyvät tarjoamaan riittävät opinto-ohjauksen palvelut opiskelijoille.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä suhtautuu myönteisesti lisäksi työryhmän ehdotukseen pakollisten liikunnan kurssien määrän lisäämiseksi yhdellä kurssilla. Ehdotus mahdollistaa liikunnan kurssien

jaksottamisen useamman opintovuoden ajalle ja samalla se tukee opiskelijoiden fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin kehittymistä lukion aikana.

Työryhmän esittää, että taito- ja taideaineiden oppiainekoriin lisättäisiin musiikin ja kuvataiteen lisäksi eheyttäviä taideopintoja. Kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää kirjausta eheyttävistä taideopinnoista epäselvänä ja esittää, että kohta muutetaan muotoon muut taide- ja taitoaineet. Tällöin koulutuksen järjestäjille annettaisiin mahdollisuus päättää, mitä muita aineita musiikin ja kuvataiteen lisäksi lukiossa voidaan tarjota. Muita taito- ja taideaineita voivat olla esimerkiksi kotitalous, käsityö tai tanssi. Selkeämmän muotoilun avulla kirjaus mahdollistaa myös lukiodiplomikurssien sisällyttämisen ainekorin sisälle.

Kaikissa työryhmän esittämissä lukion tuntijaon uudistamisen malleissa matematiikan opintojen alkuun esitetään lisättäväksi yhtenäistä opintokokonaisuutta. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä opintokokonaisuuden lisääminen matematiikan opintojen alkuun on perusteltua, sillä sen avulla voidaan vähentää ennakkoluuloja esimerkiksi pitkän matematiikan opiskelua kohtaan ja siten kannustaa etenkin tyttöjä pitkän matematiikan opiskeluun. Perusopetuksen opetussuunnitelmien uudistamisen on vahvistettava matemaattista ajattelua ja luotava vahvempi pohja loogiselle ajattelulle, mitkä luovat vahvemman pohjan opiskelijoille pitkän matematiikan opiskeluun lukiossa. Lisäksi opettajankoulutuksessa vahvemman matemaattisen pohjan ja ymmärryksen luominen edistävät osaltaan sitä, että yhä useammat nuoret valitsevat pitkän matematiikan opinnot.

Sen sijaan perusteluita niin sanottujen humanistis-yhteiskunnallisen ja luonnontieteellisen ainekorin sisälle suunniteltujen yhtenäisten opintokokonaisuuksien luomiselle ei Kokoomuksen eduskuntaryhmän näkökulmasta ole. Työryhmän esityksen mukaan yhtenäisiä opintokokonaisuuksia ei järjestettäisi nykyisen oppiainejaon perusteella, vaan ne toteutettaisiin yhtenäisinä oppiainerajat ylittävinä kokonaisuuksina. Kokoomuksen eduskuntaryhmä suhtautuu kielteisesti yhtenäisten opintokokonaisuuksien luomiseen ja pitää opintojen loppuvaiheeseen suunniteltuja teemaopintoja oikeana tapana oppiainerajat ylittävien kokonaisuuksien muodostamiseen.

Tuntijakoon esitettävät opintojen loppuvaiheeseen sijoitettavat teemaopinnot tukevat oppiaineiden välisen integraation syntymistä ja auttavat opiskelijoita hahmottamaan opittuja tietoja isommiksi kokonaisuuksiksi. Kokoomuksen eduskuntaryhmä kannattaakin lukio-opintojen loppupäähän suunniteltujen teemaopintojen lisäämistä lukion uudistettavaan tuntijakoon.

Työryhmän esittämissä lukion tuntijaon uudistamisen malleissa A ja B opiskelijoiden valinnaisuuden lisääminen lukio-opinnoissa tarkoittaisi sitä, ettei kaikkia nykyisiä lukion tuntijaon mukaisia reaaliaineita olisi pakollista opiskella lukion aikana. Kokoomuksen eduskuntaryhmä suhtautuu myönteisesti opintojen valinnaisuudelle ja kokonaisvalinnaisuusasteen lisäämiselle, mutta suhtautuu kielteisesti pakollisuuden vähentämiseen niin, että yksittäisten oppiaineiden, kuten historian pois valitseminen opinnoista tulisi mahdolliseksi. Lukion keskeisenä päämääränä on tarjota opetuksessaan riittävän laaja-alainen yleissivistys, mikä saattaa vaarantua, mikäli ainekorit mahdollistavat opiskelijoille yksittäisten lukion aineiden poisjättämisen opinnoista kokonaan.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä näkee, ettei työryhmän esittämistä kolmesta tuntijaon malleista sellaisenaan vastaa yksiselitteisesti siihen tarpeeseen, johon tuntiajon uudistuksella pyritään.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä toteaa, että laadukkaan lukiokoulutuksen varmistamiseksi lukion opetussisältöjen tulee jatkossakin perustua lukion opetussuunnitelman valtakunnallisiin perusteisiin sekä duaalimallin mukaiseen toiseen asteeseen, jossa sekä lukiokoulutuksen että ammatillisen koulutuksen omia vahvuuksia kehitetään omina kokonaisuuksinaan ja koulutusmuotoinaan.

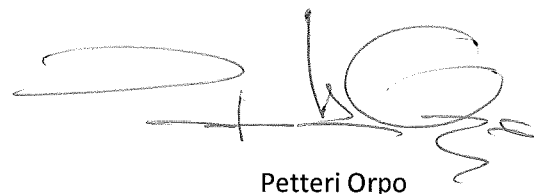
Lausunnon keskeinen sisältö

Yhteenvedona lausunnon keskeisestä sisällöstä Kokoomuksen eduskuntaryhmä toteaa, että:

- lukiokoulutusta on kehitettävä edelleen omana kokonaisuutenaan toisen asteen duaalimallin pohjalta erillään ammatillisesta koulutuksesta, mihin kuuluu olennaisena osana myös lukiokoulutuksen erillinen rahoitus. Lukiokoulutuksen omat opetussuunnitelman valtakunnalliset perusteet, ylioppilastutkinto ja lukion omat oppisisällöt takaavat koulutuksen kehittämisen parhaalla mahdollisella tavalla. Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen omia vahvuuksia on kehitettävä niiden omina kokonaisuuksinaan ja koulutusmuotoinaan.
- kaikki työryhmän ehdottamat mallit lukion tuntijaon uudistamiseksi edellyttävät panostusta määrältään riittävän opinto-ohjauksen järjestämiseen opiskelijoiden henkilökohtaisen ohjauksen tueksi. Malleissa esitetty opinto-ohjauksen uusi pakollinen kurssi vahvistaa tämän tavoitteen toteutumista.
- lukion tuntijaon uudistuksella ei saa olla vaikutuksia ministeriön esittämään erityisen koulutustehtävän määräytymisperusteisiin, mitkä saattavat vaarantaa erityislukioiden aseman Suomessa. Valtakunnallisen lukion tuntijaon muuttuminen nykyistä valinnaisemmaksi ei ole peruste erityisten koulutustehtävien myöntämisen uudelleen tarkastelemiseen, toisin kuin ministeriön selvityksessä esitetään.
- opintojen valinnaisuus on myönteinen asia, mutta oppiaineiden pakollisten kurssien poistamiselle kokonaan lukion tuntijaosta on suhtauduttava kielteisesti. Lukion keskeisenä päämääränä on tarjota opetuksessaan riittävän laaja-alainen yleissivistys, mikä saattaa vaarantua, mikäli ainekorit mahdollistavat opiskelijoille yksittäisten lukion aineiden poisjättämisen kokonaan opinnoista.
- työryhmän esittämistä kolmesta lukion tuntijaon uudistamisen malleista ei sellaisenaan vastaa yksiselitteisesti siihen tarpeeseen, johon tuntiajon uudistuksen tulisi pyrkiä.
- kirjaus eheyttävistä taideopinnoista on epäselvä ja huonosti määritelty, minkä vuoksi kohta on muutettava muotoon muut taide- ja taitoaineet. Tällöin koulutuksen järjestäjille annettaisiin mahdollisuus päättää, mitä muita aineita musiikin ja kuvataiteen lisäksi lukiossa voidaan tarjota. Muita taito- ja taideaineita voivat olla esimerkiksi kotitalous, käsityö tai tanssi. Selkeämmän muotoilun avulla kirjaus mahdollistaa myös lukiodiplomikurssien sisällyttämisen ainekorin sisälle.
- yhtenäisten opintokokonaisuuksien luomiselle reaaliaineiden oppiainekoreihin ei ole perusteita ja että opintojen loppuvaiheeseen suunnitellut teemaopinnot ovat oikeampi tapa oppiainerajat ylittävien kokonaisuuksien muodostamiseen.
- yhtenäisen opintokokonaisuuden luominen matematiikan opintojen alkuun on perusteltua, mikäli sen avulla voidaan vähentää ennakkoluuloja esimerkiksi pitkän matematiikan opiskelua kohtaan ja siten kannustaa etenkin tyttöjä pitkän matematiikan opiskeluun.

Eduskunnassa 11 päivänä helmikuuta 2014

Kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja

Petteri Orpo

Kokoomuksen eduskuntaryhmän pääsihteeri

Sami Paatero